Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

26 април 2012 година*

„Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по брачни дела и по дела, свързани с родителска отговорност — Регламент (ЕО) №°2201/2003 — Ненавършило пълнолетие дете, което има обичайно пребиваване в Ирландия, където е било настанявано многократно — Агресивно и опасно за самото дете поведение — Решение за настаняване на детето в специализирана институция от затворен тип в Англия — Материален обхват на Регламента — Член 56 — Процедури за консултиране и даване на съгласие — Задължение за признаване или за обявяване на изпълняемостта на решението за настаняване на детето в специализирана институция от затворен тип — Временни мерки — Спешно преюдициално производство“

По дело C-92/12 PPU

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от High Court (Ирландия) с акт от 16 февруари 2012 г., постъпил в Съда на 17 февруари 2012 г. в рамките на производство по дело

Health Service Executive

срещу

S. C.,

A. C.,

в присъствието на

Attorney General,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-н J. N. Cunha Rodrigues, председател на състав, г-н U. Lõhmus, г-н A. Rosas (докладчик), г-н A. Ó Caoimh и г-н Ал. Арабаджиев, съдии,

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,

секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

предвид искането на запитващата юрисдикция от 16 февруари 2012 г., постъпило в Съда на 17 февруари 2012 г., преюдициалното запитване да се разгледа по реда на спешното производство в съответствие с член 104б от Процедурния правилник на Съда,

предвид решението на втори състав от 29 февруари 2012 г. да уважи това искане,

* Език на производството: английски.

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 26 март 2012 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Health Service Executive, от г-н A. Cox, advocate, г-н F. McEnroy, SC, и г-жа S. McKechnie, BL,

— за S. C., от г-н G. Durcan, SC, г-н B. Barrington, BL, и г-жа C. Ghent, advocate,

— за A. C., от г-жа C. Stewart, SC, г-н F. McGath, BL, г-н N. McGrath, solicitor, и г-н C. Dignam, advocate,

— за Ирландия, от г-жа E. Creedon, в качеството на представител, подпомагана от г-н C. Corrigan, SC, г-н C. Power, BL, и г-жа K. Duggan,

— за германското правителство, от г-жа J. Kemper, в качеството на представител,

— за правителството на Обединеното кралство, от г-жа H. Walker, в качеството на представител, подпомагана от г-жа M. Gray, barrister,

— за Европейската комисия, от г-н M. Wilderspin и г-жа D. Calciu, в качеството на представители,

след изслушване на генералния адвокат

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183, наричан по-нататък „Регламентът“), и по-специално на членове 1, 28 и 56 от него.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Health Service Executive (дирекция „Обществено здраве“, наричана по-нататък „HSE“), от една страна, и дете и неговата майка, от друга страна, по повод на настаняването на това дете в специализирана институция от затворен тип в Англия.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения 2, 5, 16 и 21 от Регламента гласят:

„(2) Европейският съвет в Тампере одобри принципа на взаимното признаване на съдебните решения като крайъгълен камък за създаването на действително пространство на правосъдие и определи правата на посещение като свой приоритет.

[…]

(5) За да се гарантира равенството на всички деца, настоящият регламент обхваща всички решения относно родителската отговорност, включително мерките за защита на детето, независимо от каквато и да е връзка с брачното производство.

[…]

(16) Настоящият регламент не трябва да възпира съдилищата в държавите членки да налагат временни, включително защитни мерки, в неотложни случаи, по отношение на лицата или имуществото, намиращо се в тази държава.

[…]

(21) Признаването и изпълнението на решения, постановени в държава членка, се основава на принципа на взаимно доверие и основанията за непризнаване се ограничават до необходимия минимум“.

4 Обхватът на Регламента е определен в член 1 от него. В параграф 1, буква б) от този член е посочено, че Регламентът се прилага, независимо от характера на съда или правораздавателния орган, по граждански дела, отнасящи се до определяне, упражняване, делегиране, ограничаване или лишаване от родителската отговорност. В член 1, параграф 2 от Регламента са изброени делата, за които се отнася посоченият параграф 1, буква б), сред които е по-специално буква г): „поставянето на детето в семейство за отглеждане или по[д] институционална грижа“. Член 1, параграф 3, буква ж) от Регламента предвижда, че Регламентът не се прилага за мерките, предприемани в резултат на престъпленията, извършени от деца.

5 Съгласно член 2 от Регламента:

„За целите на настоящия регламент:

1) терминът „съд“ обхваща всеки орган в държавите членки, който разполага с компетентност по делата, които попадат в обхвата на настоящия регламент по смисъла на член 1;

[…]

4) терминът „решение“ означава […] решение, което е свързано с родителската отговорност, което е постановено от съда на държава членка, както и да може да се нарече решението, включително [„съдебно решение“, „присъда“ или „определение“];

[…]

7) терминът „родителска отговорност“ означава всички права и задължения, отнасящи се до [личността] или имуществото на детето, които са предоставени на физическо или юридическо лице по силата на решение, на закона или по силата на споразумение, [пораждащо правни последици]. Терминът включва правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения с детето;

[…]

9) терминът „право на упражняване на родителски права“ включва правата и задълженията за полагане на грижа за личността на детето, и по специално […] правото да се определи мястото на пребиваване на детето.

[…]“.

6 Член 8, параграф 1 от Регламента предвижда:

„Съдилищата на държава членка са компетентни по делата, свързани с родителската отговорност за детето, ако детето има обичайно местопребиваване в тази държава членка по времето, когато съдът е сезиран“.

7 Член 15 от Регламента допуска по изключение и при някои условия препращане на делото от съд на държава членка, който е компетентен по съществото на делото, на съд на друга държава членка, с която детето има особена връзка, ако смята, че този съд е по-подходящ за разглеждането на делото и когато това е в най-добър интерес за детето.

8 В неотложни случаи член 20 от Регламента допуска съдилищата в държава членка да постановяват такива временни, включително охранителни мерки по отношение на лица или имущество в тази държава членка, каквито са предвидени в нейното законодателство, дори ако по силата на посочения регламент съдът в друга държава членка е компетентен да разглежда делото по същество.

9 Член 21, озаглавен „Признаване на решения“, който е част от глава III, раздел 1 от Регламента, предвижда:

„1. Решение, постановено в една държава членка, се признава в друга държава членка без изискване за специални процесуални действия.

[…]

3. Без да се засягат разпоредбите на раздел 4 от настоящата глава, всяко заинтересовано лице може, в съответствие с процедурите, предвидени в раздел 2 от настоящата глава, да подаде искане решението да бъде или да не бъде признато.

Местната подсъдност на съда, включен в списъка, с който всяка държава членка уведомява Комисията в съответствие с член 68, се определя от вътрешното законодателство на държавата членка, в която производството за признаване или непризнаване е започнало.

4. Когато искането за признаване на решение е повдигнато като съпътстващ въпрос пред съд в държава членка, този съд може да се произнесе с решение по въпроса“.

10 В член 23 от Регламента, озаглавен „Основания за непризнаване на решения за родителската отговорност“, са изброени обстоятелствата, при които решение, постановено по дело, свързано с родителска отговорност, не се признава, сред които в буква ж) от този член е включена следната хипотеза: „ако процедурата, предвидена в член 56, не е спазена“.

11 Член 28, озаглавен „Решения, подлежащи на изпълнение“, включен в глава III, раздел 2 от Регламента, гласи:

„1. Решение, което се отнася до упражняването на родителската отговорност за дете, постановено в държава членка, което подлежи на изпълнение в тази държава членка и е било връчено за изпълнение, се изпълнява в друга държава членка, ако по молба на всяка заинтересована страна е обявено за изпълняемо в тази държава.

2. Въпреки това, в Обединеното кралство такова решение подлежи на изпълнение в Англия и Уелс, Шотландия или Северна Ирландия, само когато по молба на която и да е заинтересована страна бъде вписано за изпълнение в съответната част на Обединеното кралство“.

12 Съгласно член 31 от Регламента:

„1. Съдът, пред който е [подадена молбата за издаване на декларация за изпълняемост], се произнася с решение своевременно. [Нито л]ицето, срещу което се иска изпълнението, [нито детето] на този етап на производството няма право да представя факти по молбата.

2. Молбата може да бъде отхвърлена само на основанията, предвидени в членове 22, 23 и 24.

3. При никакви обстоятелства не се допуска преразглеждане на решението по същество“.

13 Член 33 от Регламента предоставя по-специално правото на всяка от страните да обжалва решението, постановено по молбата за издаване на декларация за изпълняемост. В параграф 5 е посочено, че „[д]екларация за изпълняемост може да се обжалва в срок от един месец от връчването ѝ. Ако страната, срещу която се иска изпълнение, има обичайно местопребиваване в държава членка, различна от държавата, където е издадена декларация за изпълняемост, срокът за обжалване е два месеца и започва да тече от датата на връчването, лично на самото лице или в жилището му“.

14 Член 34 от Регламента, озаглавен „Компетентни по обжалването съдилища и начини на обжалване“, гласи, че решението на съда по жалба може да бъде оспорено само по процедурата, предвидена в списъка, с който всяка държава членка уведомява Комисията в съответствие с член 68 от Регламента.

15 По силата на глава III, раздел 4, членове 41 и 42 от Регламента правото на лични отношения с детето, предоставено с постановено в държава членка изпълняемо решение, и връщането на детето, произтичащо от постановено в държава членка изпълняемо решение, се признават и изпълняват в друга държава членка, без да е необходима декларация за изпълняемост и без да се предоставя каквато и да е възможност за противопоставяне на тяхното признаване, ако решението е било придружено от удостоверение от съда на държавата членка, която е издала решението.

16 В глава IV от Регламента, която е наименована „Сътрудничество между централните органи по дела за родителска отговорност“, са включени членове 53—58. По силата на член 53 от Регламента всяка държава членка определя един или повече от своите централни органи, които да подпомагат приложението на настоящия регламент, като определя тяхната местна и функционална подсъдност.

17 Член 55 от Регламента със заглавие „Сътрудничество по делата, които са специфични по въпросите на родителската отговорност“ предвижда в буква г):

„Централните органи, при поискване от централните органи на друга държава членка или от носителя на родителската отговорност, сътрудничат по специфичните въпроси за постигането на целите на настоящия регламент. За тази цел, като действат пряко или посредством публичните органи или други органи, те предприемат всички подходящи стъпки в съответствие със закона на тази държава членка по въпросите на закрила на личните данни за:

[…]

г) предоставянето на такава информация и подпомагане, каквато е необходима на съдилищата за прилагането на член 56“.

18 Член 56 от Регламента, озаглавен „Настаняване на дете в друга държава членка“, гласи:

„1. Когато компетентният съд по смисъла на членове от 8 до 15, предвиди настаняването на детето под институционална грижа или в семейство за отглеждане и когато това настаняване трябва да се осъществи в друга държава членка, той първо се консултира с [централния орган] или друг[…][орган], [който] е компетент[ен] в последната държава, когато е необходима намесата на публичната власт в тази държава членка за местните дела за настаняване на дете.

2. Решението за настаняването по смисъла на параграф 1 може да се издаде в молещата държава само ако [компетентният орган] на замолената държава се е съгласил[...] с настаняването.

3. Процедурите по консултирането или съгласието по смисъла на параграф[и] 1 и 2 се урежда[т] от националното законодателство на замолената държава.

4. Когато компетентната [юрисдикция] по смисъла на членове 8—15 реши да настани детето в семейство за отглеждане и когато това настаняване трябва да се осъществи в друга държава членка и когато не се налага намесата на публичната власт в последната държава членка [за местните дела за настаняване на деца], тя информира за това [централния орган или друг компетентен орган] в последната държава".

Ирландска правна уредба

19 Видно от отговора на запитващата юрисдикция на направеното на основание член 104, параграф 5 от Процедурния правилник на Съда искане за разяснения и от представеното от A. C. становище, в ирландското право няма каквато и да било правна уредба, която може да обоснове компетентността за допускане или уреждане на настаняването на непълнолетно лице с терапевтична и обучителна цел в специализирана институция от затворен тип, независимо дали на територията на тази държава или извън нея. High Court обаче е обявил, че има компетентност да се произнася по подобни искания за настаняване в специализирани институции от затворен тип.

20 Принципите на съдебната практика, изведени от запитващата юрисдикция, следва да бъдат заместени от нормативна уредба. Такъв режим е въведен с изменение на Закона за закрила на детето (Child Care (Amendment) Act 2011), но все още не е в сила.

21 От акта за преюдициално запитване се установява, че съгласно ирландското право High Court може да бъде сезиран с искане за настаняване на дете в специализирана институция от затворен тип с цел закрила. При упражняване на своите собствени конституционно установени правомощия, които са насочени към закрила и отстояване на правата на детето, тази юрисдикция може — по изключение и за кратки периоди — да постанови дете да бъде настанено в специализирана институция от затворен тип с цел закрила в името на негов по-висш интерес и при условие че са налице основания от терапевтично естество, които обосновават подобно настаняване. За тази цел посочената юрисдикция може да разреши настаняване на дете в специализирана институция от затворен тип в чужбина. Тези съдебни решения се приемат само временно и са предмет на редовен и щателен съдебен контрол, който по принцип се осъществява ежемесечно.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

Фактическите обстоятелства, които са в основата на спора по главното производство

22 S. C. е ненавършило пълнолетие дете с ирландско гражданство, което има обичайно местопребиваване в Ирландия. Нейната майка A. C. живее в Лондон (Обединеното кралство). В акта за преюдициално запитване няма данни за местопребиваването на бащата.

23 През 2000 г. детето е било предоставено доброволно на грижите на HSE, която е официалният орган, отговарящ за поверените на грижите на държавата деца в Ирландия. На 20 юли 2000 г. District Court издава разпореждане в полза на HSE, според което посоченият орган следва да поеме грижата за S. C. до навършване на осемнадесет годишна възраст в съответствие с член 18 от Закона за закрила на детето (Child Care Act, 1991).

24 От ранна детска възраст S. C. е настанявана неколкократно в приемни семейства, както и в институции от отворен или от затворен тип в Ирландия.

25 S. C. е особено уязвима и има сериозна необходимост от закрила. Тя бяга неколкократно от местата, където е настанена, и поведението ѝ се характеризира с непрекъснато поемане на рискове, както и с актове на насилие, агресия и саморазрушителни действия.

26 Последното настаняване в специализирана институция от затворен тип в Ирландия е неуспешно. Детето се изолира, отказва да участва в предназначената за него програма за терапевтични грижи и положението му бързо се влошава. То бяга и прави няколко опита за самоубийство.

27 Всички здравни специалисти са съгласни, че за собствената му закрила детето трябва да остане в специализирана институция от затворен тип, за да може да бъде подложено на клинична оценка и на подходяща терапевтична намеса. Те обаче преценяват, че в Ирландия не съществува институция, която да може да отговори на специфичните нужди на S. C.

28 С оглед на тези конкретни обстоятелства HSE преценява, че нуждите на детето от гледна точка на грижи, закрила и благосъстояние изискват да се прибегне спешно до настаняване в специализирана институция от затворен тип, която се намира в Англия. Изглежда изборът на институцията е бил обусловен от обстоятелството, че S. C. непрекъснато е изразявала желание да бъде по-близо до майка си и че нито една друга алтернатива за настаняване не би могла да отговори по-добре на специфичните нужди на S. C.

29 По спешност HSE иска от High Court, посредством бързо производство, да разпореди настаняването на S. C. в избраната институция от затворен тип, която се намира в Англия.

Процедурата за одобряване на настаняването от компетентния орган на замолената държава членка по смисъла на член 56, параграф 2 от Регламента

30 На 29 септември 2011 г. HSE уведомява ирландския централен орган за висящото пред High Court производство по настаняване на детето в друга държава членка съгласно член 56 от Регламента. Посочената дирекция настоява да получи от централния орган за Англия и Уелс предвиденото в член 56 от Регламента съгласие за настаняването на S. C. Ирландският централен орган отговаря на HSE, че молбата за даване на съгласие на основание посочения член е подадена пред централния орган за Англия и Уелс.

31 На 25 октомври 2011 г. International Child Abduction and Contact Unit (ICACU), действащ от името на Lord Chancellor, който е централният орган за Англия и Уелс, както и Official Solicitor (административен ръководител на централния орган за Англия и Уелс), изпращат на ирландския централен орган писмо на бланка на институцията от затворен тип и общинския съвет на града по местонахождение на тази институция, което писмо представят като произхождащо от посочения местен орган. В това писмо е посочено, че институцията от затворен тип е дала съгласието си за настаняването на S. C.

32 На 10 ноември 2011 г. ICACU и Official Solicitor изпращат на ирландския централен орган писмо от институцията от затворен тип, в което тя потвърждава, че е в състояние да предложи на S. C. настаняване, каквото е предвидено в член 56 от Регламента. Те са посочили, че прекратяват преписката, тъй като с това настаняването е потвърдено.

Определението за настаняване на High Court

33 На 2 декември 2011 г. High Court, който действа в рамките на правомощията си по дела, свързани с родителска отговорност, приема, че с оглед на благосъстоянието на S. C. е длъжен да осъществи спешно прехвърлянето на детето в Англия в специализирана институция от затворен тип за грижи

с терапевтична и образователна насоченост. Поради това той разпорежда S. C. да бъде настанена в подобна специализирана институция в Англия временно, за кратък период, като предвижда редовна проверка на условията на настаняването на детето и неговото благосъстояние. Подобно настаняване, което се характеризира с принудително задържане, в ирландското право се обозначава с термина „secure care“ (наричано по-нататък „задържане с цел закрила“).

34 В определението за временни мерки запитващата юрисдикция по-специално обявява, че съгласието, което се изисква съгласно член 56, параграф 2 от Регламента, е дадено от централния орган на Англия и Уелс и не е несъвместимо с разпоредбите на Регламента, нито със закона. Тя подчертава, че с оглед на спешността на случая не е бил уреден въпросът за евентуална процедура в Англия и Уелс за целите на признаването и на декларацията за изпълняемост на решението за настаняване на основание на Регламента.

35 На основание на това определение в рамките на задържане с цел закрила HSE прехвърля S. C. в Англия, където детето пребивава оттогава нататък. В момента на прехвърлянето HSE не е поискала издаването на декларация за изпълняемост на определението за настаняване в Обединеното кралство.

Висящото производство пред запитващата юрисдикция

36 Запитващата юрисдикция установява, че всички страни в производството, с изключение на самото дете, са съгласни, че настаняването в институцията от затворен тип отговаря на специфичните нужди на детето. При все това с оглед на становищата на страните и на представените пред запитващата юрисдикция доказателства последната е изразила съмнения по определени въпроси.

37 Първо, запитващата юрисдикция счита, че трябва да бъде разрешен въпросът дали определението от 2 декември 2011 г. се включва в приложното поле на Регламента, доколкото се отнася до мярка, свързана с лишаване от свобода.

38 Второ, представените пред запитващата юрисдикция доказателства не сочат ясно кой специален орган е изрично определен съгласно английското право за „компетент[ен орган]“ по смисъла на член 56 от Регламента.

39 В клетвена декларация, представена на запитващата юрисдикция, централният орган за Англия и Уелс всъщност декларира, че не той е бил „компетент[ен орган]“ по смисъла на член 56 от Регламента и че за целите на този член нямало определен компетентен орган, в смисъл че различни органи биха могли да изпълняват тази функция.

40 Според запитващата юрисдикция на практика изглежда, че съгласието, което се изисква на основание на посочения член, е това на институцията, в която детето трябва да бъде настанено. Било възможно да възникне конфликт на интереси, ако юрисдикция на държава членка имаше правомощие да разпореди дете да бъде настанено в специализирана институция на територията на друга държава членка и самата институция да бъде „компетент[ен орган]“, тъй като последната би могла да извлече полза от настаняването. Запитващата юрисдикция посочва, че според вещото лице, до което се е допитала, съгласието, което се изисква по член 56 от Регламента, трябва да изхожда от публичен орган.

41 Трето, запитващата юрисдикция има съмнения относно признаването и декларацията за изпълняемост на определението, предвиждащо настаняването на S. C.

42 Тя посочва, че ако трябва да се започне производство за признаване и декларация за изпълняемост на решение за настаняване на дете и това производство да приключи, преди детето да бъде настанено от една в друга държава членка, в неотложни случаи това на практика

щяло да лиши Регламента от полезно действие. Обратно, ако дете е настанено в специализирана институция в замолената държава преди края на това производство и ако определението за настаняване не може да породи правни последици преди този момент, това също би могло да застраши интересите на детето, по-специално в областта на закрилата.

43 С оглед на представените пред запитващата юрисдикция доказателства тя иска да установи дали релевантните органи на Обединеното кралство могат законосъобразно да вземат мерки по силата на определението от 2 декември 2011 г., по-специално преди то да бъде обявено за изпълняемо. Ако такива мерки могат да бъдат взети единствено в рамките на приемането от английските юрисдикции на временни и защитни мерки на основание член 20 от Регламента, това предполагало, че важни решения във връзка със закрилата на S. C. биха могли да бъдат приети за дълъг период и в критичен по отношение на нейното настаняване и задържане момент от юрисдикция, която не е компетентната с оглед на нейното обичайно местопребиваване. Подобно положение би противоречало на една от основните цели на Регламента.

44 Запитващата юрисдикция иска да установи какви действия да предприеме в хипотезата, в която се окаже, че задържането не е в съответствие с Регламента, и дали в този случай S. C. има право просто да напусне институцията, в която е задържана понастоящем, макар всички страни, освен самото дете, да са съгласни, че неговият най-добър интерес изисква то да остане временно там.

45 Четвърто, от представените доказателства се установявало, че за всяко подновяване на срока на действие на определението, с което детето се задържа с цел закрила, можело да се изискват ново съгласие на основание член 56 от Регламента и нови молби за признаване и за издаване на декларация за изпълняемост на решението за настаняване.

46 Според запитващата юрисдикция, ако съществуват подобни изисквания при подновяването на срока на действие на определенията, това щяло да се отрази сериозно върху практическото и ефикасно изпълнение на приетите от запитващата юрисдикция определения или върху продължителността на настаняването на деца като S. C. Да се изисква получаването на ново съгласие и на нова декларация за признаване и изпълняемост за всяко от тези подновявания щяло да застраши целта на тази система за настаняване.

47 За да може да прецени кой е най-добрият начин да защити интересите на детето по главното производство и да реши дали трябва да бъде удължен престоят му в предоставящата грижи институция от затворен тип в Англия, High Court решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Попада ли в материалния обхват на Регламент[а] решение, което предвижда задържането на дете за определено време в друга държава членка в предоставяща терапевтични и образователни грижи институция?

2) При положителен отговор на първия въпрос, какви задължения, ако има такива, възникват от член 56 от Регламент[а] по отношение на естеството на механизма за консултиране и даване на съгласие с оглед на осигуряването на ефективна закрила на дете, чието задържане е наложително при тези условия?

3) Когато съд на държава членка е предвидил настаняване на дете за пребиваване за определено време в специализирана институция в друга държава членка и е получил съгласието на тази държава в съответствие с член 56 от Регламент[а], следва ли решението на съда, с което се постановява настаняването на дете за пребиваване за определено време в специализирана институция в друга държава членка, да бъде признато и/или обявено за изпълняемо в тази друга държава членка като предпоставка за осъществяване на настаняването?

4) Решение на съда, постановяващо настаняването за пребиваване на детето за определено време в специализирана институция в друга държава членка, което решение е било одобрено от тази държава членка в съответствие с член 56 от Регламент[а], има ли правно действие в тази друга държава членка, преди да е предоставена декларация за признаване и/или изпълняемост след приключване на процедурата, предвидена за тази цел?

5) Когато решение на съда, постановяващо настаняването за пребиваване на детето за определено време в специализирана институция в друга държава членка на основание член 56 от Регламент[а], е подновено за определен последващ период, трябва ли при всяко подновяване да се получава посоченото в [този] член 56 съгласие на другата държава членка?

6) Когато решение на съда, постановяващо настаняването за пребиваване на детето за определено време в специализирана институция в друга държава членка на основание член 56 от Регламент[а], е подновено за определен последващ период, трябва ли при всяко подновяване решението да бъде признавано и/или обявявано за изпълняемо в тази друга държава членка?“.

По спешното производство

48 High Court прави искане за разглеждане на настоящото преюдициално запитване по реда на спешното производство, предвидено в член 104б от Процедурния правилник.

49 Запитващата юрисдикция мотивира искането си, като посочва, от една страна, че делото се отнася до дете, което с цел закрила е задържано против волята му в специализирана институция от затворен тип. Тази юрисдикция посочва, от друга страна, че става дума също така за производство, свързано с отглеждането на дете с обичайно местопребиваване в Ирландия, което е настанила в специализирана институция от затворен тип на територията на друга държава членка, като собствената компетентност на юрисдикцията зависи от приложимостта на Регламента към това производство по настаняване и следователно от отговора на поставените въпроси. В своя отговор на искането за разяснения тя подчертава, че положението на детето изисква спешни мерки. Детето наближава пълнолетие, когато вече няма да попада в приложното поле на компетентността на запитващата юрисдикция в областта на закрилата на детето и състоянието му изисква да бъде настанено в специализирана институция от затворен тип за кратък период и спрямо него да бъде приложена програма, която предоставя свобода постепенно и в структуриран вид, за да стане възможно настаняването му в неговото семейство в Англия.

50 При тези условия по предложение на съдията докладчик, след изслушване на генералния адвокат, на 29 февруари 2012 г. втори състав на Съда решава да уважи искането на запитващата юрисдикция за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на спешното производство.

Предварителни бележки

51 Успоредно с преюдициалното запитване запитващата юрисдикция разпорежда на HSE да поиска съдействието на High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Обединеното кралство) в приложение на член 20 от Регламента, за да осигури поемането на грижите за и ефикасната подкрепа на детето в специализирана институция от затворен тип в Англия до постановяване на решението на Съда по настоящото дело.

52 На 24 февруари 2012 г. HSE сезира High Court of Justice (England & Wales), Family Division с молба на основание член 20 от Регламента за временни защитни мерки във връзка с настаняването на S. C. в Англия. Същият ден последната посочена юрисдикция уважава това

искане. По-конкретно е постановено временно, че до приемане на друго решение от High Court of Justice S. C. трябва да пребивава в институцията от затворен тип в Англия с цел там да получи необходимото съдействие и лечение и че директорът и персоналът на тази институция имат правото да вземат определени мерки, включително, ако е необходимо, да използват сила в разумни граници за задържането или връщането на S. C. в съответната институция.

53 HSE също така моли решението на запитващата юрисдикция, с което на 2 декември 2011 г. се разпорежда настаняването на S. C. в специализирана институция от затворен тип в Англия, да бъде обявено за изпълняемо в Обединеното кралство по отношение на S. C., която е представлявана от своя процесуален попечител A. C., и по отношение на местния орган, който отговаря за институцията. Тази молба е подадена на 24 февруари 2012 г.

54 С Определение от 8 март 2012 г. High Court of Justice (England & Wales), Family Division обявява решението на запитващата юрисдикция от 2 декември 2011 г. за вписано и подлежащо на изпълнение в Англия и Уелс в съответствие с член 28, параграф 2 от Регламента. Известието относно вписването е изпратено на HSE, за да бъде съобщено на ответниците по главното производство.

55 В отговора си на искането на Съда за разяснения запитващата юрисдикция посочва, че е подновявала неколкократно срока на действие на определението за настаняване от 2 декември 2011 г., а именно на 6, 9, 16 и 21 декември 2011 г., на 11, 23 и 27 януари 2012 г., на 3, 7, 9, 16 и 24 февруари 2012 г. и на 9 март същата година.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

56 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи по същество дали в материалния обхват на Регламента попада решение на юрисдикция на държава членка, което предвижда настаняването на дете в предоставяща терапевтични и образователни грижи институция от затворен тип в друга държава членка, когато настаняването предполага лишаване от свобода за определено време с цел закрила.

57 Съгласно съображение 5 от Регламента, за да се гарантира равенството на всички деца, този регламент обхваща всички решения относно родителската отговорност, включително мерките за защита на детето (Решение от 27 ноември 2007 г. по дело C, C-435/06, Сборник, стр. I-10141, точки 47 и 48).

58 Член 1, параграф 1, буква б) от Регламента гласи, че той се прилага по граждански дела относно „определяне, упражняване, делегиране, ограничаване или лишаване от родителската отговорност“.

59 Член 2, параграф 7 от Регламента определя „родителска[та] отговорност“ като „всички права и задължения, отнасящи се до [личността] или имуществото на детето, които са предоставени на физическо или юридическо лице по силата на решение, на закона или по силата на споразумение, [пораждащо правни последици]“. Това понятие, което е дефинирано широко (Решение по дело C, посочено по-горе, точка 49), включва по-специално „правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения с детето“, като в съответствие с член 2, параграф 9 от Регламента правото на упражняване на родителски права очертава правата и задълженията за полагане на грижа за личността на детето, и по-специално правото да се определи неговото местопребиваване. Съгласно член 2, параграф 8 от Регламента носител на родителската отговорност е „всяко лице, което отговаря за детето“. Следователно не е от голямо значение обстоятелството, че правото на упражняване на родителски права е било прехвърлено на административен орган, какъвто е случаят по главното производство.

60 Понятието „граждански дела“ по смисъла на член 1, параграф 1, буква б) от Регламента трябва да се тълкува в смисъл, че може да обхване дори мерки, които от гледна точка на правото на държава членка се уреждат от публичното право (Решение по дело C, посочено по-горе, точка 51). Така Съдът е приел, че решението на държава членка, което предвижда поемането на грижите за дете и неговото настаняване в приемно семейство, пребиваващо под юрисдикцията на друга държава членка, попада в обхвата на понятието за граждански дела, когато това решение е прието в рамките на публичноправни норми на държава членка, свързани със закрилата на детето (Решение от 2 април 2009 г. по дело A, C-523/07, Сборник, стр. I-2805, точка 29).

61 В посочения член 1, параграф 2, буква г) е предвидено, че тези дела могат да се отнасят до „поставянето на детето в семейство за отглеждане или по[д] институционална грижа“.

62 Така член 56 от Регламента се отнася изрично до настаняването на дете в институция в друга държава членка.

63 Несъмнено член 1, параграф 2, буква г) и член 56 от Регламента не се позовават изрично на решения на юрисдикции на държава членка за настаняване на дете в специализирана институция в друга държава членка, когато това настаняване включва период на лишаване от свобода за терапевтични и образователни цели. Подобно обстоятелство обаче не може да изключи тези решения от приложното поле на Регламента. Действително, съгласно точка 30 от Решение по дело C, посочено по-горе, изброяването в член 1, параграф 2 от Регламента не е изчерпателно и има примерен характер, както сочи употребата на израза „по-специално“.

64 Както изтъкват всички страни и правителства, представили становища пред Съда, понятието за настаняване в специализирана институция трябва да се тълкува като включващо настаняването в подобна институция от затворен тип. Всъщност всяко друго тълкуване би отнело възможността на особено уязвими деца, които имат нужда от такова настаняване, да се ползват от Регламента и би противоречало на посочената в съображение 5 цел на Регламента, която е да се гарантира равенството на всички деца.

65 В член 1, параграф 3 от Регламента са предвидени изключения от приложното поле на Регламента. Точка ж) от тази разпоредба изключва от приложното поле на Регламента единствено „мерките, предприемани в резултат на престъпленията, извършени от деца“ и следователно мерките за задържане на дете, които съставляват санкция за извършването на престъпление. От това следва, че настаняването с прилагане на мерки за лишаване от свобода попада в приложното поле на Регламента, когато това настаняване е разпоредено с цел закрила на детето, а не с цел санкционирането му.

66 Поради това на първия поставен въпрос трябва да се отговори, че решение на юрисдикция на държава членка, което предвижда настаняването на дете в предоставяща терапевтични и образователни грижи институция от затворен тип в друга държава членка, когато настаняването предполага лишаване от свобода за определено време с цел закрила, попада в материалния обхват на Регламента.

По втория въпрос

67 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи какъв е обхватът на задълженията, които поизтичат от член 56 от Регламента относно естеството на консултирането и механизма на даване на съгласие за настаняването на дете, когато това настаняване води до лишаване от свобода, какъвто е случаят по главното производство.

68 Запитващата юрисдикция счита, че по принцип юрисдикцията на държава членка не следва да преценява основанията, на които е дадено съгласие за настаняване в друга държава членка. Тъй като настоящото дело е свързано със закрилата на най-добрия интерес на дете, настанено в

специализирана институция от затворен тип в държава членка, различна от тази, където се намира предвидилата настаняването юрисдикция, и чието положение е особено уязвимо, запитващата юрисдикция иска да се установи в светлината на член 24 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) дали член 56 трябва да се тълкува в смисъл, че задължава всяка юрисдикция на държава членка, която предвижда да настани дете в специализирана институция в друга държава членка, да провери, че е дадено валидно съгласие от страна на компетентния орган на тази държава членка.

69 В този контекст запитващата юрисдикция иска да се установи дали компетентният орган в областта на даването на съгласие трябва да бъде специално определен от съответната държава членка орган по силата на приета от държавата мярка, който орган може да се увери, че е направена независима преценка на това дали предвиденото настаняване ще осигури на детето подходящите грижи и закрила и дали ще бъде осъществено в най-добрия негов интерес. Във всички случаи запитващата юрисдикция счита, че институцията, в която е предвидено настаняването, не може да бъде такъв компетентен орган.

70 В това отношение следва да се изтъкне, че в член 56, параграф 1 от Регламента е посочено, че е задължително да се консултира централният орган на замолената държава или друг компетентен орган на тази държава членка, когато намесата на публичен орган е предвидена за местните дела за настаняване на дете. Когато подобна намеса не е предвидена, по силата на член 56, параграф 4 от Регламента е задължително единствено да се информира централният орган на замолената държава или друг компетентен орган на тази държава членка.

71 В конкретния случай правителството на Обединеното кралство посочва, че в случай на местни дела за настаняване на дете е необходима намесата на публичен орган, който случай освен това бил сходен с разглеждания по главното производство.

72 Съгласно член 56, параграф 2 от Регламента решението за настаняването на дете в друга държава членка може да бъде прието само ако „компетентн[ият орган]“ на замолената държава се е съгласил с настаняването.

73 Съгласно съдържащия се в член 56, параграф 1 от Регламента израз „централн[ият орган] или друг[орган], ко[й]то е компетент[ен]“ централният орган може да бъде компетентен орган. Следователно понятието „компетентн[ият орган]“, посочено в член 56, параграф 2 от този регламент, означава или „централн[ият орган]“ или всеки „друг[орган], ко[й]то е компетент[ен]“ по смисъла на параграф 1 на този член. Следователно член 56 от Регламента допуска в тази област да се въведе децентрализирана система, която включва няколко компетентни органа.

74 Член 56 от Регламента трябва да бъде разгледан във връзка с членове 53—55 от същия.

75 Така член 53 от Регламента предвижда определянето от всяка държава членка на централен орган „да подпомага[…] приложението на […] регламент[а]“, като определя неговата местна и функционална подсъдност. В член 54 от Регламента са посочени общите функции на централните органи, както и че тези органи вземат мерки за подобряване на приложението на Регламента.

76 Член 55 от Регламента гласи, че при поискване от други централни органи на друга държава членка или от носителя на родителската отговорност централните органи сътрудничат по специфичните въпроси за постигането на целите на Регламента. По силата на точка г) на тази разпоредба централните органи пряко или посредством публичните органи или други органи предприемат всички подходящи стъпки за предоставянето на такава информация и подпомагане, каквито са необходими на съдилищата за прилагането на член 56 от Регламента.

77 Извън задълженията, посочени в членове 53—56 от Регламента, държавите членки имат право на преценка, що се отнася до механизма на даване на съгласие.

78 Всъщност в член 56, параграф 3 от Регламента е предвидено изрично, че процедурите относно получаване на съгласие се уреждат от националното законодателство на замолената държава членка.

79 Както обаче подчертават по-специално A. C. и Комисията, замолената държава трябва да следи нейното национално законодателство да не застрашава постигането на целите на Регламента или да не премахва неговото полезно действие.

80 Член 56, параграф 2 от Регламента цели да позволи, от една страна, на компетентните органи на замолената държава да дадат или откажат съгласие за евентуалното приемане на съответното дете, а от друга страна, на юрисдикциите на молещата държава да се убедят, преди да вземат решението за настаняване на дете в специализирана институция, че в замолената държава ще бъдат взети мерки за целите на настаняването в тази държава.

81 Съгласно самия текст на член 56, параграф 2 от Регламента за настаняването е необходимо да има съгласие на компетентния орган на замолената държава членка, преди юрисдикцията на молещата държава да е взела решение за настаняване. Обстоятелството, че получаването на съгласие е задължително, се подчертава от това, че съгласно член 23, буква ж) от Регламента решение по дело, свързано с родителска отговорност, не се признава, ако процедурата, предвидена в член 56, не е спазена.

82 Следователно държавите членки следва да предвидят ясни правила и процедури за целите на предоставянето на посочено в член 56 от Регламента съгласие, така че да гарантират правната сигурност и бързината. Процедурите трябва да позволяват по-специално на юрисдикцията, която предвижда настаняването, да установи лесно компетентния орган, и на компетентния орган — да даде или откаже съгласие в кратък срок.

83 В това отношение е от значение да се подчертае важността на ролята на централните органи по силата на член 55 от Регламента. За реализиране на посочените в Регламента цели е особено важно при молба на централен орган на друга държава членка или на носителя на родителската отговорност централните органи да си сътрудничат, по-специално за да се гарантира, че юрисдикциите на молещата държава членка разполагат с точна и ясна информация за прилагането на член 56 от Регламента.

84 Що се отнася до понятието за компетентен орган на държава членка за целите на даване на съгласие относно решение на юрисдикция на друга държава членка за настаняване, следва да се посочи, че думата „орган“ по принцип обозначава орган, който попада в приложното поле на публичното право.

85 Всички страни и правителства, представили становища, са съгласни с това тълкуване.

86 Освен това посоченото тълкуване произтича от самия текст на член 56 от Регламента. В текстовете на Регламента на някои езици се посочва, че се изисква съгласието на държавен орган. В текстовете на други езици са използвани понятия, които подсказват държавния характер на органа, който следва да даде съгласие. Освен това в член 56, параграф 1 от Регламента е направено позоваване на „публичната власт“, чиято намеса се изисква за местните дела за настаняване на дете в държава членка.

87 От значение е обаче да се вземат предвид различните становища на държавите членки относно това кое попада и кое — не, в обхвата на публичното право, защото във връзка с процедурите относно получаване на съгласие член 56, параграф 3 от Регламента препраща към националното законодателство на замолената държава членка.

88 Във всички случаи следва да се посочи, че съгласието на институцията, в която възмездно се настаняват деца, не може само по себе си да съставлява съгласие на компетентния орган по смисъла на член 56, параграф 2 от Регламента. Всъщност независимата преценка на това дали

предложеното настаняване е подходящо е основна мярка за закрила на детето, по-специално ако това настаняване предполага лишаване от свобода. Институция, която извлича полза от настаняването, не може да даде независимо становище в това отношение.

89 Поради конкретните обстоятелства на делото по главното производство, изложени в точки 38—40 от настоящото решение, запитващата юрисдикция си задава въпроса дали, когато предвиждащият настаняването съд се е основал на очевидно съгласие, без да е могъл да определи дали това съгласие наистина изхожда от компетентния орган, е било възможно отстраняване на нередовността, дори когато в интерес на детето настаняването вече е било осъществено.

90 В съдебното заседание се подчертава, че в най-добър интерес на детето би било желателно да се допусне подобно отстраняване на нередовностите a posteriori, когато се установи, че са предприети действия за получаване на съгласието, но съдът, който е взел решение за настаняването, не е сигурен дали изискваното по член 56 от Регламента съгласие е било дадено надлежно от компетентния орган на замолената държава членка. В такъв случай ставало дума единствено за коригиране на един или друг аспект на производството.

91 Така Комисията изтъква хипотезата, че съдът, взел решение за настаняването, е считал, че разполага със съгласието на основание член 56 от Регламента, но поради недоразумение е приел решение, надхвърлящо обхвата на даденото от компетентния орган на замолената държава съгласие. В подобен случай Комисията не вижда пречка за тълкуване на Регламента в смисъл, че в хода на изпълнителното производство сезираният съд може да спре производството и тогава да получи съгласието на основание член 56 от Регламента.

92 В това отношение е от значение обстоятелството, че когато съдът на молещата държава членка се е произнесъл относно настаняването, като се е основал на очевидно съгласие от страна на компетентния орган, но информацията относно процедурата по даване на съгласие на основание член 56 от Регламента дава основание за несигурност относно това дали изискванията на този член са били спазени изцяло, той може да поправи положението a posteriori, за да се убеди, че съгласието е дадено надлежно.

93 Обратно на това, ако липсва каквото и да било консултиране между съответните централни органи или съгласие на компетентен орган на замолената държава членка, процедурата за получаване на съгласие трябва да започне отново и съдът на молещата държава членка да приеме ново решение за настаняване, след като е установил, че съгласието е било получено надлежно.

94 Остава да се уточни също така, че правителството на Обединеното кралство е изтъкнало в съдебното заседание, обратно на посоченото в акта за преюдициално запитване, че институцията от затворен тип по това дело не е институция, която попада в приложното поле на частното право, а се управлява от местната власт, поради което изискваното съгласно член 56 от Регламента съгласие е дадено надлежно.

95 Поради това на втория поставен въпрос следва да се отговори, че съгласието по член 56, параграф 2 от Регламента трябва да бъде дадено от компетентен орган, който попада в приложното поле на публичното право, преди приемането на решението за настаняване на дете. Не е достатъчно институцията, в която трябва да бъде настанено детето, да даде своето съгласие. При обстоятелства като тези в делото по главното производство, при които юрисдикцията на държавата членка, взела решение за настаняването, изпитва съмнения относно това дали определено съгласие е дадено надлежно в замолената държава членка, тъй като не е било възможно да се установи със сигурност кой е бил компетентният орган в последната посочена държава, нередовността може да бъде отстранена с цел да се гарантира, че изискването за даване на съгласие по член 56 от Регламента е спазено изцяло.

По третия и четвъртия въпрос

96 С третия и четвъртия си въпрос, които трябва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция иска да се установи по същество дали решение на юрисдикция на държава членка, с което се разпорежда принудителното настаняване на дете в специализирана институция от затворен тип в друга държава членка, трябва, преди да бъде изпълнено в замолената държава членка, да бъде признато и обявено за изпълняемо в тази държава членка. Тя иска да установи също така дали подобно решение за настаняване има правно действие в замолената държава членка, преди да е обявено за изпълняемо.

97 В отговор на поставените от Съда въпроси по силата на член 24, втора алинея от Статута на Съда на Европейския съюз и на член 54а от Процедурния правилник правителството на Обединеното кралство е посочило, че определението от 2 декември 2011 г. е било вписано и обявено за изпълняемо в Обединеното кралство с Определение на High Court of Justice (England & Wales), Family Division, Principal Registry (Обединеното кралство) от 8 март 2012 г.

98 HSE, S. C., A. C., Ирландия и германското правителство посочват, че член 21 от Регламента създава презумпция за признаване във всички държави членки на решенията, постановени от юрисдикциите на дадена държава членка. Освен това, когато юрисдикция на държава членка предвижда да настани за определен период ненавършило пълнолетие дете в специализирана институция в друга държава членка и е получила съгласието на тази държава в съответствие с член 56 от Регламента, подаването на молба за обявяване на изпълняемостта на това решение за настаняване невинаги е необходимо, за да има то правно действие в замолената държава членка, включително в случай като този по делото по главното производство.

99 Обратно на това, правителството на Обединеното кралство и Комисията считат, че подобно решение няма каквото и да е правно действие до обявяването му за изпълняемо от юрисдикция на замолената държава членка.

По признаването

100 В съответствие с член 21 от Регламента решение, постановено в една държава членка, се признава в друга държава членка без изискване за специални процесуални действия.

101 Видно от съображение 2 от Регламента принципът на взаимното признаване на съдебните решения е крайъгълен камък за създаването на действително пространство на правосъдие (Решение от 15 юли 2010 г. по дело Purrucker, C-256/09, Сборник, стр. I-7353, точка 70).

102 Съгласно съображение 21 от посочения регламент това признаване се основава на принципа на взаимно доверие.

103 Именно взаимното доверие дава възможност да се изгради задължителна система от правила за компетентността, които всички съдилища, попадащи в приложното поле на Регламента, са длъжни да спазват, и съответно позволява на държавите членки да се откажат от вътрешните си правила за признаване и екзекватура в полза на опростения механизъм за признаване и изпълнение на съдебните решения, постановени в производства по дела, свързани с родителската отговорност (Решение по дело Purrucker, посочено по-горе, точка 72). Както се пояснява в член 24 от посочения регламент, съдилищата в другите държави членки не могат да преразглеждат извода на първия съд по въпроса за компетентността му. Освен това член 26 от Регламента предвижда, че при никакви обстоятелства не може решение да се преразглежда по същество.

104 Основанията за непризнаване на решения по дела, свързани с родителска отговорност, са изчерпателно изброени в член 23 от Регламента. Съгласно този член 23, буква ж) решение, отнасящо се до родителската отговорност, не се признава, когато процедурата, предвидена в член 56, не е спазена.

105 Решението на юрисдикция на държава членка за настаняване на дете в специализирана институция на друга държава членка се счита за признато в последната посочена държава, освен ако в тази друга държава членка не бъде прието решение за непризнаване и до момента на приемането на подобно решение.

106 От преписката не е видно, че в приложение на член 21, параграф 3 от Регламента заинтересована страна е поискала приемането на решение за непризнаване на решението за настаняване.

По необходимостта от декларация за изпълняемост

107 Съгласно член 28, параграф 1 от Регламента „[р]ешение, което се отнася до упражняването на родителската отговорност за дете, постановено в държава членка, което подлежи на изпълнение в тази държава членка и е било връчено за изпълнение, се изпълнява в друга държава членка, ако по молба на всяка заинтересована страна е обявено за изпълняемо в тази държава“.

108 В съответствие с член 28, параграф 2 от Регламента в Обединеното кралство вписването за изпълнение в Англия и Уелс, Шотландия или Северна Ирландия, в зависимост от мястото, където решението трябва да бъде изпълнено, замества декларацията за изпълняемост.

109 S. C. посочва, че принципно Регламентът не изисква принудителна мярка срещу дете да бъде обявявана за изпълняема. Подобна декларация за изпълняемост се изисквала само за целите на принудителното изпълнение на решение по отношение на възрастни лица. В спора по главното производство обаче както процесуалният попечител, така и майката на S. C., която е страна в производството, са посочили, че са съгласни с настаняването. Германското правителството възприема подобен подход в съдебното заседание, като посочва, че мерки, с които се цели да се осигури прилагането на решение, прието срещу волята на дете, не попадали в приложното поле на понятието за изпълнение.

110 В това отношение следва да се напомни, че решение, с което се разпорежда настаняването на дете в специализирана институция от затворен тип, попада в обхвата на решенията относно упражняването на родителска отговорност. В делото по главното производство детето се противопоставя на съдебното решение, с което се разпорежда настаняването му в подобна институция, тъй като то се оказва лишено от свобода против волята му. Запитващата юрисдикция подчертава освен това, че ако S. C. беше избягала от институцията от затворен тип, в която е настанена, щеше да бъде необходимо съдействието на органите на Обединеното кралство за принудителното ѝ връщане в тази институция с цел собствената закрила на детето.

111 Решение, с което се разпорежда настаняване в специализирана институция от затворен тип, засяга основното право на свобода, признато в член 6 от Хартата на „всеки“ и следователно и на „непълнолетно лице“.

112 Следва да се добави, че в случаи, при които лицата, упражняващи родителската отговорност, са дали съгласието си за настаняването на дете в специализирана институция от затворен тип, становището на тези лица може да се промени при промяна на обстоятелствата.

113 От това следва, че за целите на осигуряване на доброто функциониране на посочената в Регламента система принудителното прилагане спрямо дете на решение на юрисдикция на държава членка, с което се разпорежда неговото настаняване в специализирана институция от затворен тип на друга държава членка, предполага, че решението е обявено за изпълняемо в последната посочена държава.

114 Предвид особената спешност на делото по главното производство запитващата юрисдикция, както и HSE, S. C., Ирландия и германското правителство обаче са изразили загриженост във връзка със загубата на време, присъща на провеждането на изпълнителното производство.

Настаняването в Англия е предвидено единствено поради липсата на възможност за подходящо настаняване в Ирландия и поради високия риск от накърняване на физическата неприкосновеност на посоченото дете не е можело да бъде забавяно допълнително.

115 Техните доводи се основават по същество на идеята, че с оглед на спешността и на най-добрия интерес на детето прилагането в дадена държава членка на настаняване, за което е взето решение в друга държава членка, не може да бъде поставено в зависимост от издаването от замолената държава на декларация за изпълняемост на решението за настаняване, взето в молещата държава. Изискването за издаване на декларация за изпълняемост застрашавало ефективността на трансграничните настанявания.

116 Следва обаче да се посочи, че с оглед на бързина в глава III, раздел 4 от Регламента законодателят на Съюза изрично е отказал да предвиди задължение за декларация за изпълняемост за две категории решения, а именно за някои решения относно правото на лични отношения с детето и за някои решения, с които се разпорежда връщането на детето. Тази декларация е заменена в определена степен от удостоверение на съда, постановил решението, което в тези случаи трябва да придружава съдебното решение, попадащо в приложното поле на едната или другата категория решения.

117 Поради това посоченото в член 42, параграф 1 от Регламента издаване на удостоверение в държавата членка по постановяване на решението се признава и автоматично се ползва с изпълнителна сила в другите държави членки, без възможност за противопоставяне на неговото признаване (Решение от 22 декември 2010 г. по дело Aguirre Zarraga, C-491/10 PPU, Сборник, стр. I-14247, точка 48).

118 Видно от Регламента, само двете изрично посочени категории решения могат при определени условия да бъдат приведени в изпълнение в държава членка, макар да не са обявени за изпълняеми в нея. Поради това, що се отнася до останалите решения по дела, свързани с родителска отговорност, които изискват привеждане в изпълнение в друга държава членка, трябва да бъде проведено производство по екзекватура.

119 Следователно сами по себе си обстоятелства, свързани с особена спешност, не могат да доведат до положение, при което в друга държава членка мерки за изпълнение могат да се основават на решение, постановяващо настаняване в специализирана институция от затворен тип, чиято изпълнителна сила още не е била призната.

120 Процедурата за даване на съгласие, предвидена в член 56, параграф 2 от Регламента, не може да замени декларацията за изпълняемост. Всъщност тези две процедури имат различни цели. Докато съгласието по смисъла на тази разпоредба е насочено към премахване на пречките за трансграничното настаняване, декларацията за изпълняемост служи за това да бъде допуснато изпълнението на решение за настаняване в специализирана институция от затворен тип. Освен това член 56 от Регламента не изисква намесата на съд, тъй като компетентният орган може да бъде административен орган.

121 Без да се засягат измененията, които законодателят на Съюза евентуално би могъл да реши да внесе в Регламента, за да отговори на загрижеността във връзка с присъщата за провеждането на изпълнителното производство загуба на време, която загриженост е изразена от няколко заинтересовани лица, представили становища в съдебното заседание, на последно място следва да се провери кои са предоставените от Регламента възможности за стигане до ефикасни решения в хипотезата на трансгранично настаняване, което изисква особена бързина, с цел да се гарантира полезното действие и доброто функциониране на посочения акт.

122 В това отношение съгласно член 31, параграф 1 от Регламента съдът, пред който е подадена молбата за издаване на декларация за изпълняемост, се произнася с решение своевременно, като нито лицето, срещу което се иска изпълнението, нито детето на този етап на

производството имат право да представят факти по молбата. Молбата може да бъде отхвърлена само на основанията, предвидени в членове 22, 23 и 24. При никакви обстоятелства не се допуска преразглеждане на решението по същество.

123 Член 33 от Регламента гласи, че решението по молбата за декларация за изпълняемост може да бъде обжалвано от всяка от страните в срок от един месец от връчването ѝ. Когато страната, срещу която се иска изпълнение, има обичайно местопребиваване в държава членка, различна от държавата, където е издадена декларацията за изпълняемост, срокът за обжалване е два месеца и започва да тече от датата на връчването. Член 34 от Регламента предвижда, че решението на съда по жалба може да бъде оспорено само по процедурата, предвидена в списъка, с който всяка държава членка уведомява Комисията в съответствие с член 68 от Регламента.

124 В съдебното заседание е подчертано, че продължителността на производствата, посочени в членове 33 и 34 от Регламента, би могла да бъде значителна и така да се попречи на ефективността и на полезното действие на посочения регламент.

125 В това отношение, за да се избегне възможността суспензивният ефект на жалба срещу решение относно декларация за изпълняемост да постави под въпрос краткия срок по член 31 от Регламента, съгласно посоченото в становището на генералния адвокат и предложението на Комисията в съдебното заседание Регламентът следва да се тълкува в смисъл, че решението за настаняване подлежи на изпълнение от момента, в който юрисдикцията на замолената държава членка обяви изпълнителната сила на това решение в съответствие с посочения член 31.

126 Текстът на Регламента допуска подобно тълкуване. Всъщност член 28, параграф 1 от него гласи, че решение, което се отнася до упражняването на родителската отговорност, постановено в държава членка, се изпълнява в друга държава членка, ако по молба на всяка заинтересована страна е обявено за изпълняемо в тази държава.

127 За целите на тълкуването и прилагането на Регламента решението следва да се взема в зависимост от критерия за най-добрия интерес на детето предвид член 24 от Хартата. В случаи на трансгранични настанявания с изключителна спешност най-добрият интерес на детето обаче може да изисква да се допусне гъвкаво разрешение за срока на производството по екзекватура, ако при липса подобно разрешение целта, която е в основата на решението за трансграничното настаняване, би била застрашена поради изтичането на време.

128 Освен това Съдът е постановил, че обратно на процедурата, предвидена в членове 33—35 от Регламента във връзка с молбата за деклариране на изпълняемостта, решенията, постановени в съответствие с глава III, раздел 4 от него (право на лични отношения и връщане на детето), могат да се декларират за изпълняеми от съда, постановил решението, било в държавата членка по постановяване на решението, било в изпълняващата държава членка, независимо от възможностите за обжалване (Решение от 11 юли 2008 г. по дело Rinau, C-195/08 PPU, Сборник, стр. I-5271, точка 84).

129 От гореизложеното следва, че за да не се лишава от полезно действие Регламентът, решението на юрисдикцията на замолената държава членка относно молбата за издаване на декларация за изпълняемост трябва да бъде взето особено бързо, без жалбите, подадени срещу подобно решение на юрисдикцията на замолената държава членка, да могат да имат суспензивен ефект.

130 Освен това член 20, параграф 1 от Регламента предвижда, че при определени условия съдилищата в държавата членка, където се намира детето, могат да постановяват привременни или обезпечителни мерки, предвидени в нейното законодателство, дори ако по силата на Регламента съдът в друга държава членка е компетентен да разгледа делото по същество. Доколкото посочената разпоредба представлява изключение от предвидената в Регламента система за установяване на компетентността, тя трябва да се тълкува стриктно (Решение от 23 декември 2009 г. по дело Detiček, C-403/09 PPU, Recueil, стр. I-12193, точка 38).

131 Тези мерки са приложими спрямо децата, които, макар да имат обичайно пребиваване в държава членка, пребиват временно или случайно в друга държава членка и се намират в положение, което може сериозно да навреди на тяхното благосъстояние, включително на здравето или развитието им, обосновавайки по този начин незабавното приемане на мерки за защита. Временният характер на такива мерки произтича от факта, че по силата на член 20, параграф 2 от Регламента мерките спират да се прилагат, когато съдът на държавата членка, който е компетентен по съществото на делото, е взел мерките, които смята за подходящи (Решение по дело A, посочено по-горе, точка 48).

132 В делото по главното производство High Court of Justice (England & Wales), Family Division постановява по молба на HSE определение на основание член 20 от Регламента, с което се предвиждат временни и защитни мерки, необходими за целящото закрила настаняване на S. C. до приключването на процедурата по установяване на изпълняемостта на определението от 2 декември 2011 г.

133 На третия и четвъртия от поставените въпроси следва да се отговори, че Регламентът трябва да се тълкува в смисъл, че решение на юрисдикция на държава членка, с което се разпорежда принудителното настаняване на дете в специализирана институция от затворен тип в друга държава членка, трябва, преди да бъде приведено в изпълнение в замолената държава членка, да бъде обявено за изпълняемо в тази държава членка. За да не се лишава от полезно действие този регламент, решението на юрисдикцията на замолената държава членка по молбата за издаване на декларация за изпълняемост трябва да бъде взето особено бързо, без жалбите, подадени срещу подобно решение на юрисдикцията на замолената държава членка, да могат да имат суспензивен ефект.

По петия и шестия въпрос

134 С петия и шестия въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска да се установи дали когато юрисдикцията на държава членка, която е разпоредила настаняването на дете в специализирана институция на друга държава членка за определен период на основание член 56 от Регламента, приеме ново решение за удължаване продължителността на престоя, всеки път трябва да се получават посоченото в член 56, параграф 2 от Регламента съгласие на компетентния орган на замолената държава членка и декларацията за изпълняемост на основание член 28 от Регламента.

135 Тъй като запитващата юрисдикция иска да разпореди настаняването да бъде временно, за възможно най-кратък период, и при необходимост да подновява срока на действие на решенията за настаняване също за кратки периоди, според нея не е възможно при всяко подновяване да изисква провеждането на производствата по даване на съгласие и изпълнение на тези решения.

136 Според HSE, S. C. и Ирландия, дори да се предположи, че прилагането на член 28 от Регламента е необходимо в случай като този в делото по главното производство, не е необходимо получаването на нова декларация за изпълняемост на решението за настаняване за всеки случай на продължаване на периода на настаняване, тъй като декларацията за изпълняемост на първоначалното решение за настаняване се прилага към решението за удължаване на срока на действието му или за подновяването му.

137 Обратно на това, германското правителство, правителството на Обединеното кралство и Комисията посочват, че за всяко решение за удължаване на срока на действие на първоначалното решение за настаняване трябва да има съгласие на компетентния орган на замолената държава членка, освен ако първоначалното съгласие на този орган не е изразено така, че да обхваща евентуалните удължавания на срока, и във всички случаи трябва да бъде обявено за изпълняемо в замолената държава членка, както в хипотезата на ново решение.

138 В това отношение следва да се напомни, че съгласно точка 81 от настоящото решение юрисдикция на държава членка може да постанови решение за настаняване на дете в специализирана институция в друга държава членка само ако компетентният орган на замолената държава е одобрил предварително това настаняване. Следователно, когато компетентният орган на замолената държава членка е дал съгласие за настаняване от компетентната юрисдикция за определено време, срокът на това настаняване не може да бъде удължаван, без този орган да е дал отново съгласие за това.

139 Поради това, подобно на случая в главното производство, когато настаняването е предвидено за много кратък период, съгласието за това настаняване не може да има действие след изтичане на определения за това настаняване период, освен ако не е дадено съгласие за евентуални удължавания на посочения период.

140 Поради това юрисдикцията на държава членка, която предвижда настаняването на дете в специализирана институция от затворен тип в друга държава членка, би могла — при съблюдаване на целта на подобни настанявания, а именно да се предвиди задържане за определен период с проверки на кратки интервали дали задържането следва да се остави в сила — да поиска съгласие за достатъчен период от време, за да се избегне неудобството, свързано с неколкократни мерки за даване на съгласие за кратък период, без това да отнема правото на посочената юрисдикция през периода, за който е дадено съгласието, да намали срока на престоя на детето в зависимост от неговия най-добър интерес.

141 Що се отнася до изпълнителното производство, следва да се посочи, че когато решение на юрисдикция на държава членка за настаняване на дете в специализирана институция в друга държава членка е обявено за изпълняемо, мерките за изпълнение могат да се основават на обявеното за изпълняемо решение само в границите, които произтичат от самото решение.

142 В това отношение в контекста на Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, стр. 1; Специално издание на български език, глава19, том3, стр. 74) Съдът е постановил, че няма никакво основание при изпълнението на съдебното решение с него да се свързват права, до каквито то не води в държавата членка по произход, или правни последици, които не би произвело съдебно решение от същия тип, постановено директно в държавата членка, в която се иска признаване (Решение от 28 април 2009 г. по дело Apostolides, C-420/07, Сборник, стр. I-3571, точка 66 и Решение от 13 октомври 2011 г. по дело Prism Investments, C-139/10, Сборник, стр. I-9511, точка 38).

143 Ако от решението за настаняване е видно, че последното е разпоредено само за определен период, това решение — дори да е обявено за изпълняемо — не може да служи за основание за принудително изпълнение на мярка по настаняване за по-дълъг от посочения в това решение период.

144 Следователно всяко ново решение за настаняване предполага нова декларация за изпълняемост.

145 При все това юрисдикцията, която разпорежда настаняването, има евентуално възможност, подобна на посочената в точка 140 от настоящото решение, да разпореди настаняване за подходящ период, с цел да се избегне неудобството, свързано с неколкократни декларации за изпълняемост за кратък период, и да проверява на кратки интервали дали в рамките на периода, който обхваща декларацията за изпълняемост, следва да преразгледа решението за настаняване.

146 Поради това на петия и шестия от поставените въпроси трябва да се отговори, че когато е дадено за определено време, съгласието за настаняване на основание член 56, параграф 2 от Регламента не се прилага спрямо решенията, които имат за предмет удължаване на срока на

настаняването. При такива обстоятелства трябва да бъде поискано ново съгласие. Решение за настаняване, прието в държава членка, което е обявено за изпълняемо в друга държава членка, може да бъде приведено в изпълнение в последната държава членка само за периода, посочен в решението за настаняване.

По съдебните разноски

147 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

1) Решение на юрисдикция на държава членка, което предвижда настаняването на дете в предоставяща терапевтични и образователни грижи институция от затворен тип в друга държава членка, когато настаняването предполага лишаване от свобода за определено време с цел закрила, попада в материалния обхват на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000.

2) Съгласието по член 56, параграф 2 от Регламент № 2201/2003 трябва да бъде дадено от компетентен орган, който попада в приложното поле на публичното право, преди приемането на решението за настаняване на дете. Не е достатъчно институцията, в която трябва да бъде настанено детето, да даде своето съгласие. При обстоятелства като тези в делото по главното производство, при които юрисдикцията на държавата членка, взела решение за настаняването, изпитва съмнения относно това дали определено съгласие е дадено надлежно в замолената държава членка, тъй като не е било възможно да се установи със сигурност кой е бил компетентният орган в последната посочена държава, нередовността може да бъде отстранена, с цел да се гарантира, че изискването за даване на съгласие по член 56 от Регламент № 2201/2003 е спазено изцяло.

3) Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че решение на юрисдикция на държава членка, с което се разпорежда принудителното настаняване на дете в специализирана институция от затворен тип в друга държава членка, трябва — преди да бъде приведено в изпълнение в замолената държава членка — да бъде обявено за изпълняемо в тази държава членка. За да не се лишава от полезно действие този регламент, решението на юрисдикцията на замолената държава членка по молбата за издаване на декларация за изпълняемост трябва да бъде взето особено бързо, без жалбите, подадени срещу подобно решение на юрисдикцията на замолената държава членка, да могат да имат суспензивен ефект.

4) Когато е дадено за определено време, съгласието за настаняване на основание член 56, параграф 2 от Регламент № 2201/2003 не се прилага спрямо решенията, които имат за предмет удължаване на срока на настаняването. При такива обстоятелства трябва да бъде поискано ново съгласие. Решение за настаняване, прието в държава членка, което е обявено за изпълняемо в друга държава членка, може да бъде приведено в изпълнение в последната държава членка само за периода, посочен в решението за настаняване.

Подписи